

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

08 Nisan 2011

Sayı : B.15.0.SGB.02.610 - 691

Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-18959)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 25.03.2011 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-30157 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Ahmet TAN'ın tarafıma tevcih ettiği 7/18959 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği, Türkiye Atom Enerjisi Kurumundan alınan yazılı bilgiler doğrultusunda aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EKLER :

-Önerge Cevabı (2 Sayfa)

DAĞITIM :

Gereği : Bilgi :
TBMM Bşk. Başbakanlık

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET TAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/18959)**

Sorular 1, 2, 3:

Akkuyu'da yapılması planlanan nükleer santralden çıkacak nükleer atıkların akıbetinin şimdiden belirlenmesi gerekmektedir. İtalya nükleer atığa yer bulamadığı için nükleer santral yapımını durdurmuştur.

-Nükleer atıklar konusunda Bakanlığınızda bir plan yapılmış mıdır? Bu planın uygulanmasında hangi ülke ile işbirliği yapılacaktır?

-Atıklar genellikle reaktöre yakın bir yerde geçici olarak saklanmakta daha sonra bir depoya uygun bir yöntem ve önlemlerle taşınmaktadır. Böyle bir deponun yeri neresi olacaktır?

-Nükleer atıkların Türkiye dışına nakledilmesi de gündeme gelebilecek midir?

Cevaplar 1, 2, 3:

Nükleer tesislerden düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç değişik seviyede radyoaktif atık çıkmaktadır. Normal sanayi atığı haline gelen atıklar düşük ve orta seviyeli atıklardır. Bu tür atıklar aylar mertebesinde bekletildikten sonra radyoaktiviteleri sanayi atığı olarak muamele görmeye müsait düzeye inmektedir. 1.000 MWe gücündeki bir reaktörden çıkan ortalama yüksek seviyeli atık miktarı yıllık 25-30 ton civarında olup, hacmi 2.5-3 metre küp kadardır. Yüksek seviyeli atıkların büyük bölümünü kullanılmış yakıtlar içerisinde bulunan radyoaktif hale gelmiş yakıt malzemeleri oluşturmaktadır. Kullanılmış yakıt içerisindeki uranyumun sadece yüzde 2-4'ü yanmaktadır. Geri kalan yakıt malzemesi geri kazanılabilecek bir malzemedir. Bununla birlikte, ülkelerin geri kazanılabilecek söz konusu yakıt malzemesini geri kazanma yoluna gidip gitmemeleri takip ettikleri politikaya göre belirlenmekte olup halen durum ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Örnek verilecek olunursa, kullanılmış yakıt ve yüksek seviyeli atıklarla ilgili dünyada uygulanan politikalar ve gelişmeler ülke bazında aşağıda tablo halinde verilmiştir. Ayrıca, nükleer güç santrali kapsamında, atık yönetimi ve işletmeden çıkarma işlemlerinden Proje Şirketinin sorumlu olduğu ve gerekli masrafların Proje Şirketi tarafından karşılanacağı anlaşma metninde açıkça belirtilmiştir.

Ülke	Politika	Mevcut tesisler ve nihai depolama ile ilgili gelişmeler
Belçika		Dessel'de merkezi depolama tesisi var. 1984 yılında Mol'de yer altı laboratuvarı kuruldu. 2035 yılında nihai depolama tesisinin kurulmasına başlanması planlanıyor.
Kanada	Doğrudan bertaraf etme	2002'de Nükleer Atık Yönetimi Kuruluşu kuruldu. Atıkların geri alınabileceği derin jeolojik depolama politikası uygulanacak. 2009'da depolama sahasına yönelik araştırmalar başladı. Deponun 2025 yılında kullanımda olması planlanıyor.
Çin	Yeniden işleme	LanZhou'da kullanılmış yakıtlar için merkezi depo bulunuyor. Nihai depolama için saha seçiminin 2020'de tamamlanması planlanıyor. 2020'de yer altı araştırma laboratuvarının kurulması, 2050'de nihai depolamanın başlaması planlanıyor.
Finlandiya	Doğrudan bertaraf etme	Program 1983'te başlatıldı, şu an için iki kullanılmış yakıt deposu kullanımda bulunmakta. 1995 yılında derin jeolojik depolama projesinin uygulanması için Posiva Oy kuruldu. Onkalo'da yer altı araştırma laboratuvarı kuruluyor. Olkiluoto yakınlarında kurulacak nihai depolama tesisinin 2020 yılından itibaren kullanılmaya başlanması planlanıyor.
Fransa	Yeniden işleme	Kil ve granit yataklarında yer altı laboratuvarları var. 2006 yılındaki parlamento kararı gereği derin jeolojik depolama tesislerine konulacak atıkların geri alınabilir olması gerekiyor. Bure kil rezervleri nihai depolama sahasının en büyük adayı 2015'de lisanslanıp 2025'te is kullanıma girmesi planlanıyor.
Almanya	Yeniden işleme (ancak doğrudan bertarafa doğru bir yönelim var)	Nihai deponun planlanmasına 1973'te başlandı. Kullanılmış yakıtlar Ahaus ve Gorleben'de tuz yataklarında depolanıyor. 2025 sonrasında Gorleben'de jeolojik depolamanın yapılması muhtemel.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN AHMET TAN'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/18959)**

Ülke	Politika	Mevcut tesisler ve nihai depolama ile ilgili gelişmeler
Hindistan	Yeniden işleme	Derin jeolojik depolama araştırmaları devam ediyor.
Japonya	Yeniden işleme	Mizunami granit yataklarındaki yer altı laboratuvarı 1996'dan beri işletmede. Rokkasho'daki yüksek seviyeli atık deposu 1996'dan beri işletmede. Mutsu'da 2010'dan itibaren yüksek seviyeli atık depolanmasına izin verildi. 2000 yılında kurulan NUMO tarafından yürütülen derin jeolojik depolama tesisi için yer seçim çalışmalarının 2025 yılında tamamlanması ve tesisin 2035 yılında işletmede olması planlanıyor.
Rusya	Yeniden işleme	2015 yılında Krasnoyarsk'ta granit ya da gnays yataklarında kurulması planlanan yer altı laboratuvarının daha sonra nihai depoya dönüştürülmesi düşünüyor. Kola yarım adasındaki nihai depolama sahaları ile ilgili çalışmalar sürüyor. Çeşitli ara depolama tesisleri işletimde.
Güney Kore	Doğrudan bertaraf	Atık programı 1998'de onaylandı. 2016'dan itibaren merkezi ara depolamaya geçilmesi planlanıyor.
İspanya	Doğrudan bertaraf	1984 yılında kurulan ENRESA'nın oluşturduğu plan 1999'da kabul edildi. 2010'dan itibaren muhtemelen Trillo'da merkezi ara depolama başlatılacak. Derin jeolojik depolama araştırmalarının başlanmasına dair karar 2010 sonrasında verilecek.
İsveç	Doğrudan bertaraf	Merkezi kullanılmış yakıt depolama tesisi 1985'ten beri işletmede. Nihai yüksek seviyeli atık deposuna yönelik araştırmaların yapıldığı yer altı laboratuvarı Aspo'da faaliyette. Osthamar sahası nihai atık deposu olarak seçildi. (bölge gönüllü oldu)
İsviçre	Yeniden işleme	2001'den beri yüksek seviyeli atıkların merkezi depolanması Zwiilag'da yapılıyor. 1993'ten beri merkezi düşük ve orta seviyeli atık depoları işletmede. 1983 yılında Grimsel'de nihai yüksek seviyeli atık deposuna yönelik araştırmalar yapılan yer altı araştırma laboratuvarı kuruldu. Atıkların geri alınabileceği derin jeolojik depolama tesisinin 2020 yılında kurulması planlanıyor.
İngiltere	Yeniden işleme	Düşük seviyeli atık deposu 1959'dan beri işletmede. Yeniden işleme tesislerinden gelen yüksek seviyeli atık camlaştırılıp Sellafield'de depolanıyor. Nihai depolama tesisinin yerine yerel halkın kabulü ile karar verilecek. NDA'nın altında jeolojik depolama ile ilgili bir birim kuruldu.
ABD	Doğrudan bertaraf (bu politika gözden geçiriliyor)	Kullanılmış yakıtlar 1998'den beri Enerji Bakanlığının sorumluluğunda. 32 milyar dolarlık bir atık fonu bulunuyor. Nevada'daki Yucca Dağında önemli miktarda araştırma ve geliştirme faaliyeti tamamlanmış durumda. Jeolojik depolamanın Yucca Dağında yapılmasına yönelik 2002 yılına ait karar 2009 yılında politik olarak bozulmuş durumda

Soru 4:

Nükleer Santral deniz kıyısında inşa edildiğine göre, çevreye ve denizlere yansiyacak zararlı etkileri konusunda Çevre Bakanlığı veya başka kurumlarda yeni bir organizasyona gidilecek midir?

Cevap 4:

Çevresel Etki Değerlendirmesi sürecine ilişkin rapor kapsamının belirlenmesi, değerlendirilmesi, kararın alınması ve diğer faaliyetler ÇED Yönetmeliği hükümleri gereğince Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir.